

Bruselj, 17. november 2022
(OR. en)

14917/22

ENER 606
CLIMA 611
CONSUM 302
TRANS 720
AGRI 643
IND 484
ENV 1177
COMPET 916
FORETS 122

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj: za generalno sekretarko Evropske komisije:
direktorica Martine DEPREZ

Datum prejema: 15. november 2022

Prejemnik: Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije

Št. dok. Kom.: COM(2022) 639 final

Zadeva: **POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU
Poročilo za leto 2022 o doseganju ciljev glede energije iz
obnovljivih virov za leto 2020**

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2022) 639 final.

Priloga: COM(2022) 639 final

Bruselj, 15.11.2022
COM(2022) 639 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

Poročilo za leto 2022 o doseganju ciljev glede energije iz obnovljivih virov za leto 2020

1. UVOD

Energija iz obnovljivih virov je ključni element EU za reševanje podnebnih in okoljskih izzivov, kar je poudarjeno tudi v poročilu o stanju energetske unije, objavljenem 18. oktobra 2022¹. Evropska komisija je v okviru evropskega zelenega dogovora² predlagala novo strategijo za preoblikovanje gospodarstva in družbe EU ter njuno usmeritev na bolj trajnostno pot. Ambicioznejša cilja, v skladu s katerima je treba neto emisije toplogrednih plinov do leta 2030 zmanjšati za vsaj 55 % v primerjavi z ravnmi iz leta 1990 in zagotoviti, da Evropa do leta 2050 postane prva podnebno nevtralna celina, je mogoče doseči le s povezanim energetskim sistemom, ki v veliki meri temelji na energiji iz obnovljivih virov. Zato je Komisija julija 2021 predlagala spremembo Direktive (EU) 2018/2001 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov (prenovljene direktive o energiji iz obnovljivih virov)³ in povečanje deleža energije iz obnovljivih virov v bruto končni porabi energije do leta 2030 z vsaj 32 % na vsaj 40 %⁴.

EU je po neizzvani in neupravičeni vojaški agresiji Rusije proti Ukrajini objavila načrt REPowerEU⁵, katerega cilj je hitro zmanjšati odvisnost EU od ruskih fosilnih goriv. V načrtu REPowerEU se predlaga dodaten sklop ukrepov za varčevanje z energijo, diverzifikacijo oskrbe in hitro nadomeščanje fosilnih goriv s pospešitvijo evropskega prehoda na čisto energijo. Za uresničitev načrta REPowerEU bo treba pospešiti in prednostno obravnavati uvajanje energije iz obnovljivih virov ter preoblikovati industrijske procese z namenom nadomestitve plina, nafte in premoga. V okviru načrta REPowerEU je Komisija predstavila nov predlog o spremembi prenovljene direktive o energiji iz obnovljivih virov⁶. V njem predlaga, da se cilj glede deleža energije iz obnovljivih virov do leta 2030 zviša na vsaj 45 %. Cilj predloga je z nadaljnjo poenostavitvijo in skrajšanjem upravnih postopkov za izdajo dovoljenj, strateškim načrtovanjem držav članic in spodbujanjem projektov na območjih, ki so posebej primerna za uporabo energije iz obnovljivih virov, zagotoviti hitrejšo izvajanje projektov, povezanih z energijo iz obnovljivih virov.

Energija iz obnovljivih virov je torej ključna za doseganje podnebnih ciljev ter zagotavljanje zanesljive oskrbe z energijo in neodvisnosti od energije, uvožene iz Rusije.

Okvir za podporo obnovljivim virom energije do leta 2030 temelji na napredku, doseženem na podlagi Direktive 2009/28/ES o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov (direktiva o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov)⁷, ki je veljala do 30. junija 2021. V skladu z direktivo o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov so morale države članice do leta 2020 izpolniti posamezne nacionalne cilje, ki zagotavljajo doseganje cilja EU glede vsaj 20-

¹ COM(2022) 547 final.

² COM(2019) 640 final.

³ Direktiva (EU) 2018/2001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov (UL L 328, 21.12.2018, str. 82).

⁴ COM(2021) 557 final.

⁵ COM(2022) 230 final.

⁶ COM(2022) 222 final.

⁷ Direktiva 2009/28/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov (UL L 140, 5.6.2009, str. 16).

odstotnega deleža energije iz obnovljivih virov. V skladu s členom 27 Uredbe (EU) 2018/1999 o upravljanju⁸ so morale države članice do 30. aprila 2022 Komisiji predložiti poročila o doseganju svojih nacionalnih ciljev glede energije iz obnovljivih virov za leto 2020.

Ta dokument vključuje povzetek in analizo informacij, ki so jih države članice zagotovile v svojih poročilih ter so bile dopolnjene z Eurostatovimi podatki in razpoložljivo znanstveno literaturo⁹.

To poročilo Komisije je sestavljeno iz petih poglavij. Po uvodu je v poglavju 2 predstavljena splošna ocena napredka pri uvajanju energije iz obnovljivih virov na ravni EU. V poglavju 3 so preučene prejšnje ugotovitve ob upoštevanju učinkov pandemije COVID-19. Poglavje 4 vključuje podrobnejšo analizo ugotovitev v posameznih državah članicah, vključno s primeri dobre prakse. V poglavju 5 so predstavljene sklepne ugotovitve.

2. NAPREDEK EU PRI UVAJANJU ENERGIJE IZ OBNOVLJIVIH VIROV

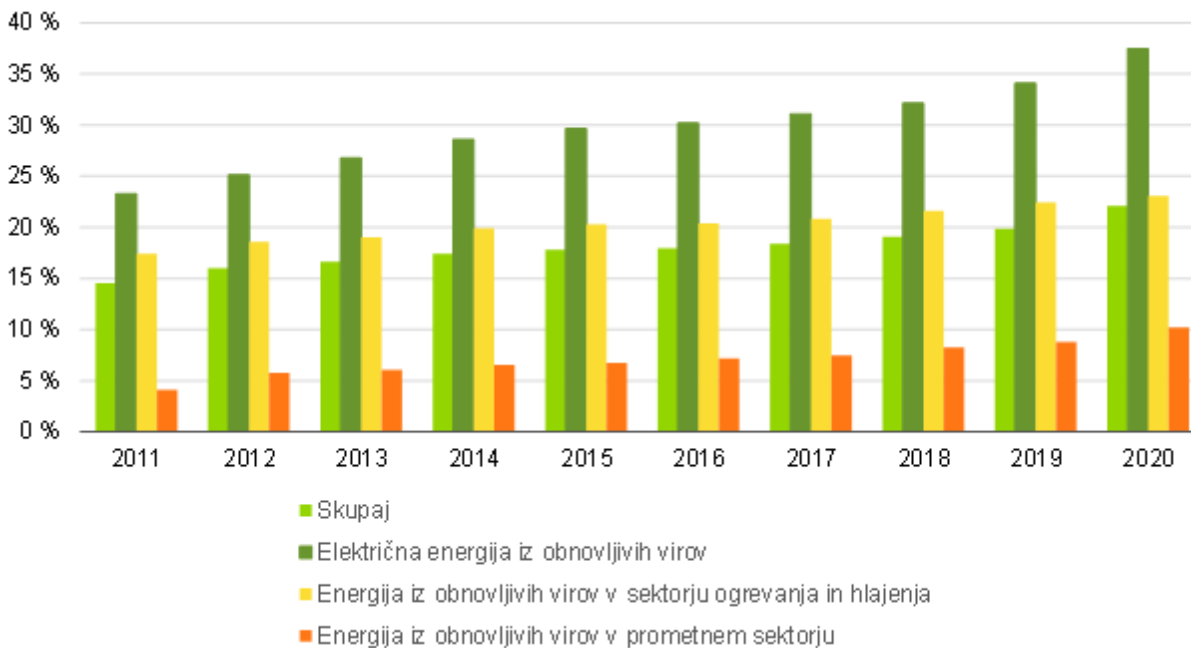
Leta 2020 je **delež energije iz obnovljivih virov v bruto končni porabi energije, ki ga je dosegla EU, znašal 22,1 %, kar pomeni, da je bil 20-odstotni delež, določen v direktivi o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov, presežen**. V povprečju se skupni delež energije iz obnovljivih virov od leta 2011 letno povečuje za 0,8 odstotne točke, pri čemer se je med letoma 2019 in 2020 povečal precej bolj, in sicer za 2,2 odstotne točke. Tudi v **posameznih sektorjih – sektorju električne energije, sektorju ogrevanja in hlajenja ter prometnem sektorju** – so se deleži energije iz obnovljivih virov v zadnjem desetletju stalno povečevali.

Relativni delež obnovljivih virov je bil največji v **sektorju električne energije (električna energija iz obnovljivih virov)**, in sicer je leta 2020 znašal 37,5 %. V tem sektorju je bilo povečanje deleža še posebej izrazito, in sicer za 2 odstotni točki med letoma 2018 in 2019 ter za 3,4 % med letoma 2019 in 2020. Delež **energije iz obnovljivih virov v sektorju ogrevanja in hlajenja** je leta 2020 znašal 23,1 %, pri čemer se je v zadnjih desetih letih povečal za 5,7 odstotne točke. Delež **energije iz obnovljivih virov v prometnem sektorju** je leta 2020 znašal 10,2 %; njegovo gibanje je bilo na splošno manj dinamično in počasnejše.

⁸ Uredba (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov (UL L 328, 21.12.2018, str. 1).

⁹ Glavni prispevek predstavlja poročilo o tehnični pomoči z naslovom „Assessment of Member States’ reports for the year 2020“ (Ocena poročil držav članic za leto 2020) [DOI 10.2833/12592], ki ga je pripravila družba Guidehouse Germany GmbH in je bilo objavljeno 7. oktobra 2022. Študijo je naročila Evropska komisija.

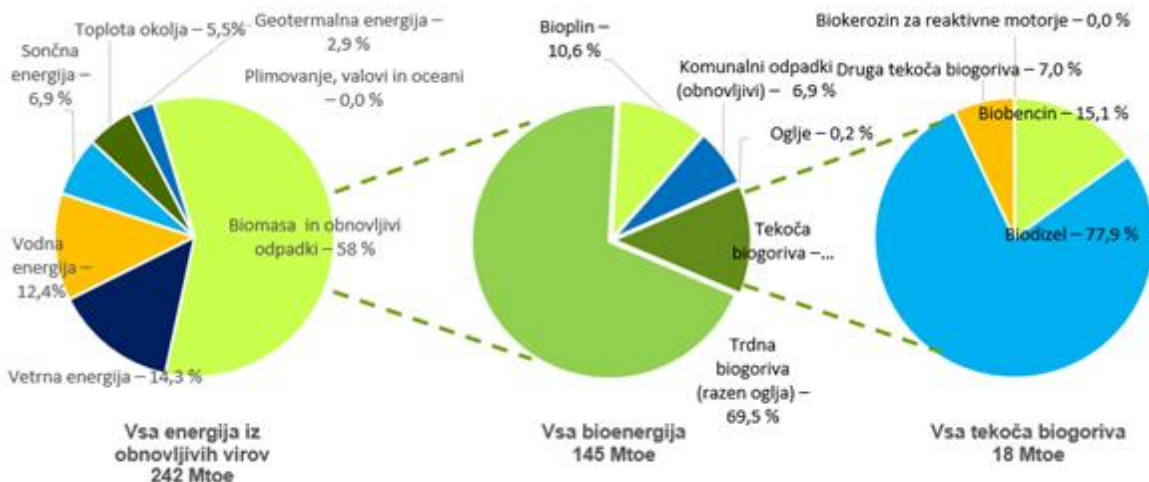
Slika 1. Deleži energije iz obnovljivih virov v EU27 v obdobju 2011–2020 (v %). Vir: Eurostatovo orodje SHARES.

Bioenergija je z deležem, ki je leta 2020 znašal 58,1 %, še naprej glavni vir energije iz obnovljivih virov v EU. Sledijo vetrna energija s 14,3 %, vodna energija z 12,4 %, sončna energija (6,9 %), toplota okolja (5,5 %) in geotermalna energija (2,9 %).

Kar zadeva bioenergijo, največji delež predstavljajo trdna biogoriva, in sicer 69,5 %. Druge oblike bioenergije so tekoča biogoriva (12,9 %), biopljin (10,6 %), obnovljivi delež komunalnih odpadkov (6,9 %) in oglje (0,2 %).

Slika 2. Bruto poraba energije iz obnovljivih virov v EU glede na vrsto (2020; v % in Mtoe). Vir: Eurostat.

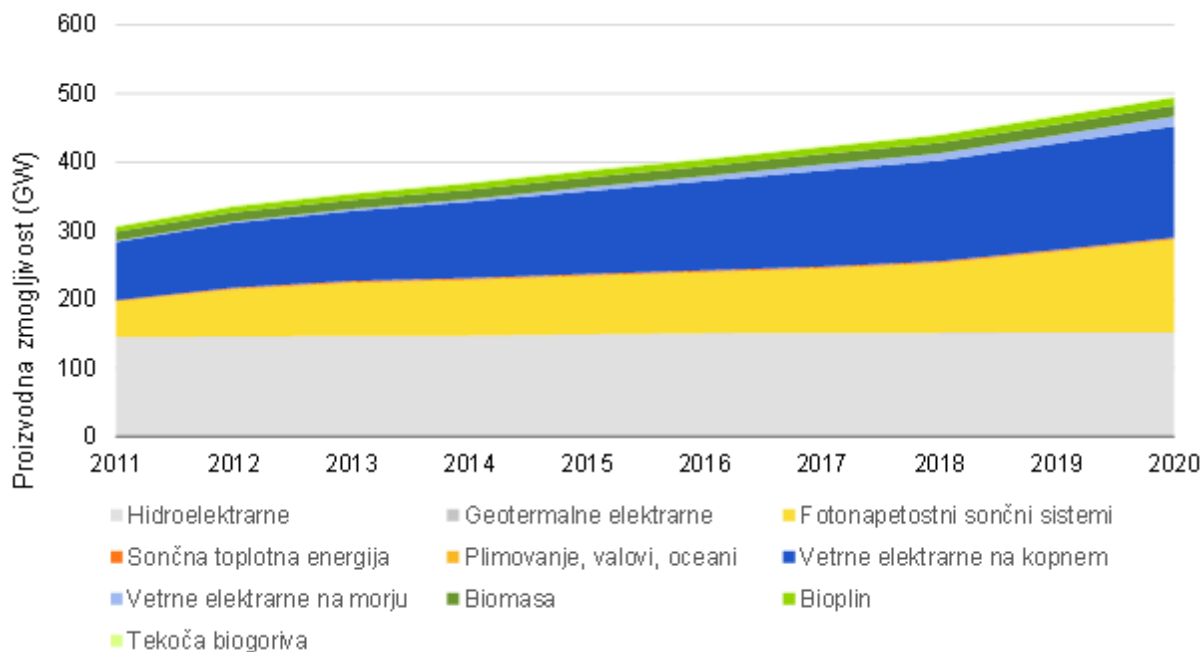

Sektor električne energije iz obnovljivih virov

Med letoma 2011 in 2020 se je delež tehnologij za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov v celotni proizvodnji električne energije nenehno povečeval. Leta 2020 so največji delež med tehnologijami za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov prvič predstavljale vetrne elektrarne na kopnem, ki so leta 2020 proizvedle 350 TWh, sledile pa so hidroelektrarne s 345 TWh, fotonapetostni sončni sistemi s 139 TWh, trdna biomasa s 83 TWh, biopljin s 56 TWh in vetrne elektrarne na morju s 47 TWh. Geotermalna električna energija (6 TWh), sončna toplotna energija (5 TWh) in tekoča biogoriva (5 TWh) so imeli v mešanici električne energije iz obnovljivih virov manjši delež.

Nameščena **zmogljivost proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov**, zabeležena leta 2020, ustreza rezultatom glede proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov, navedenim zgoraj. Leta 2020 so imele največjo nameščeno zmogljivostjo vetrne elektrarne na kopnem, ki so proizvedle 162,5 GW, pri čemer se je med letoma 2019 in 2020 proizvodnja znatno povečala, in sicer za 7,4 GW. Drugo največjo proizvodno zmogljivost so imele hidroelektrarne (150,8 GW), vendar se njihova skupna nameščena zmogljivost v zadnjih desetih letih skoraj ni spremenila, saj se je povečala le za 6,5 GW. Hidroelektrarnam sledijo fotonapetostni sončni sistemi, katerih proizvodnja se je med letoma 2019 in 2020 s 117,9 GW povečala na 135,7 GW (za 17,7 GW). Proizvodnja vetrne energije na morju se je med letoma 2019 in 2020 z 12 GW povečala na 14,5 GW. Biomasa (15,6 GW), biopljin (11,7 GW), tekoča biogoriva (1,2 GW) in geotermalna energijo (0,9 GW) so imeli leta 2020 razmeroma manjši delež zmogljivosti proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov.

Slika 3. Zmogljivost proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov v EU27 v obdobju 2011–2020. Vir: Eurostatovo orodje SHARES.

Postopno zmanjšanje tehnoloških stroškov je omogočilo hitrejši razvoj na področju električne energije iz obnovljivih virov v primerjavi z energijo iz obnovljivih virov v sektorju prometa ter ogrevanja in hlajenja.

V sektorju **vetrnih elektrarn na kopnem** so se denimo v zadnjem desetletju zaradi ekonomije obsega, večje konkurence in zrelosti industrije zmanjšali skupni stroški namestitve, obratovanja in vzdrževanja, pa tudi diskontirane lastne cene proizvodnje električne energije. Med letoma 2010 in 2020 se je svetovno tehtano povprečje diskontirane lastne cene proizvodnje električne energije znižalo za 54 %, in sicer z 0,089 USD/kWh na 0,041 USD/kWh. Poleg tega je tehnologija vetrnic na kopnem v zadnjih letih močno napredovala. Dejavniki, kot so večja višina osi rotorja, večji premeri rotorjev ter večje in zanesljivejše turbine, so pripomogli k povečanju zmogljivosti.

V sektorju **vetrnih elektrarn na morju** se je svetovno tehtano povprečje diskontirane lastne cene proizvodnje električne energije med letoma 2010 in 2020 znižalo za 48 %, in sicer z 0,162 USD/kWh na 0,084 USD/kWh, pri čemer se je leta 2020 v primerjavi s prejšnjim letom znižalo za 9 %. K temu zmanjšanju so prispevali tehnološki napredek in industrijski dejavniki, kot so vse bolj izkušeni razvijalci in bolj standardizirana proizvodnja.

Znatno znižanje stroškov je mogoče opaziti tudi v sektorju **fotonapetostnih sončnih sistemov**. Med letoma 2010 in 2020 se je svetovno tehtano povprečje diskontirane lastne cene proizvodnje električne energije fotonapetostnih naprav na ravni omrežja znižalo za 85 %, in sicer z

0,381 USD/kWh na 0,057 USD/kWh. Hkrati se je proizvodnja nenehno širila in optimizirala, na splošno pa se je povečala tudi učinkovitost modulov.

Energija iz obnovljivih virov v sektorju ogrevanja in hlajenja

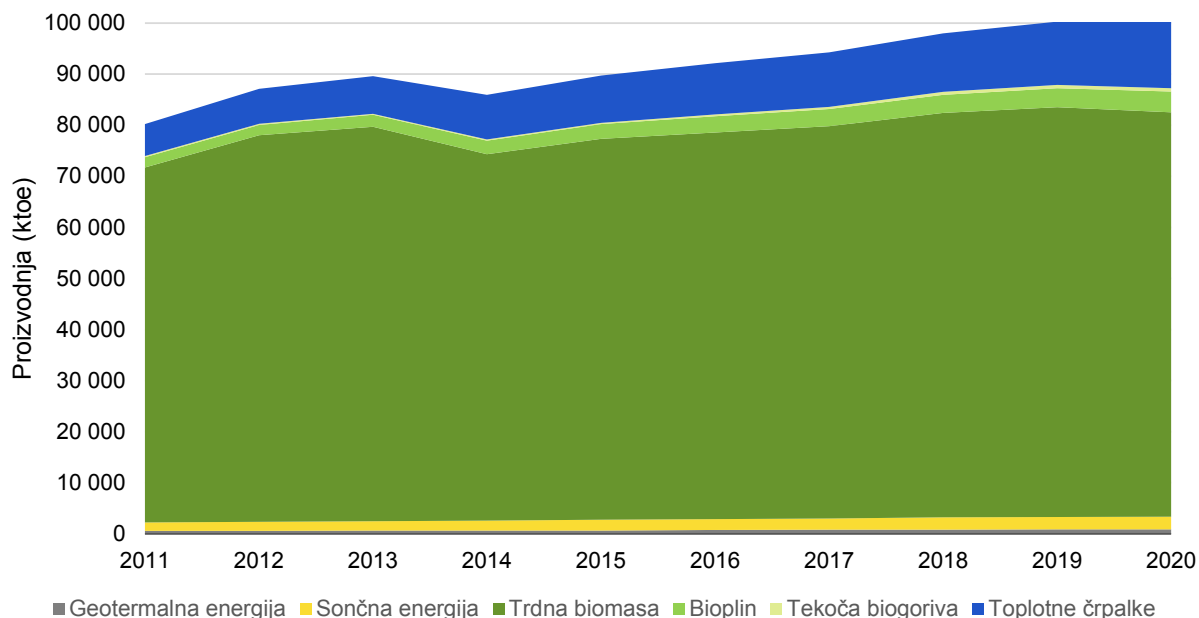
Poraba energije iz obnovljivih virov v sektorju ogrevanja in hlajenja se je v zadnjem desetletju postopoma povečevala¹⁰. Leta 2020 je poraba energije iz obnovljivih virov v sektorju ogrevanja in hlajenja na ravni EU znašala 100 561 ktoe. V tem sektorju je bila najpomembnejši obnovljivi vir energije trdna biomasa z 79 151 ktoe. Poraba energije iz toplotnih črpalk je znašala 13 316 ktoe, poraba bioplina 4 055 ktoe, poraba sončne toplotne energije 2 503 ktoe, poraba tekočih biogoriv 669 ktoe, poraba geotermalne energije pa 867 ktoe.

V primerjavi z letom 2004 (11,7 %) se je delež energije iz obnovljivih virov v sektorju ogrevanja in hlajenja v Evropski uniji praktično podvojil. To povečanje je mogoče pripisati manjšim potrebam po ogrevanju, predvsem pa povečanju deleža toplote iz obnovljivih virov iz toplotnih črpalk. Podatki o trgu toplotnih črpalk na ravni Evropske unije za leto 2020 potrjujejo, da se je njihova uporaba v sektorju ogrevanja in hlajenja povečala, in sicer delno zaradi politik več držav, ki spodbujajo elektrifikacijo ogrevanja (npr. Francija, Finska, Švedska), in povečanja poletnih potreb po hlajenju, kar zadeva povratne toplotne črpalke v načinu hlajenja. Poleg toplotnih črpalk so k povečanju skupne porabe toplote iz obnovljivih virov prispevali tudi sektorji bioplina, obnovljivih komunalnih odpadkov, sončne energije in tekočih biogoriv. Med letoma 2019 in 2020 se je v različnih sektorjih toplote iz obnovljivih virov znižal delež trdnih biogoriv (s 76,3 % na 75 %), povečal pa se je delež toplotnih črpalk (z 11,8 % na 12,7 %). Delež bioplina se je s 3,6 % povečal na 3,9 %, delež obnovljivih komunalnih odpadkov s 3,7 % na 3,8 %, delež sončne energije z 2,3 % na 2,4 %, delež tekočih biogoriv z 1 % na 1,1 %, delež geotermalne energije pa je ostal 0,8 %¹¹.

¹⁰ Ker je bil delegirani akt, v katerem je določena metodologija za izračun energije iz obnovljivih virov za hlajenje, sprejet 14. decembra 2021, deleži energije iz obnovljivih virov za ogrevanje in hlajenje za leto 2020 še ne vključujejo prispevka energije iz obnovljivih virov za hlajenje.

¹¹ <https://www.eurobserv-er.org/category/all-annual-overview-barometers/>

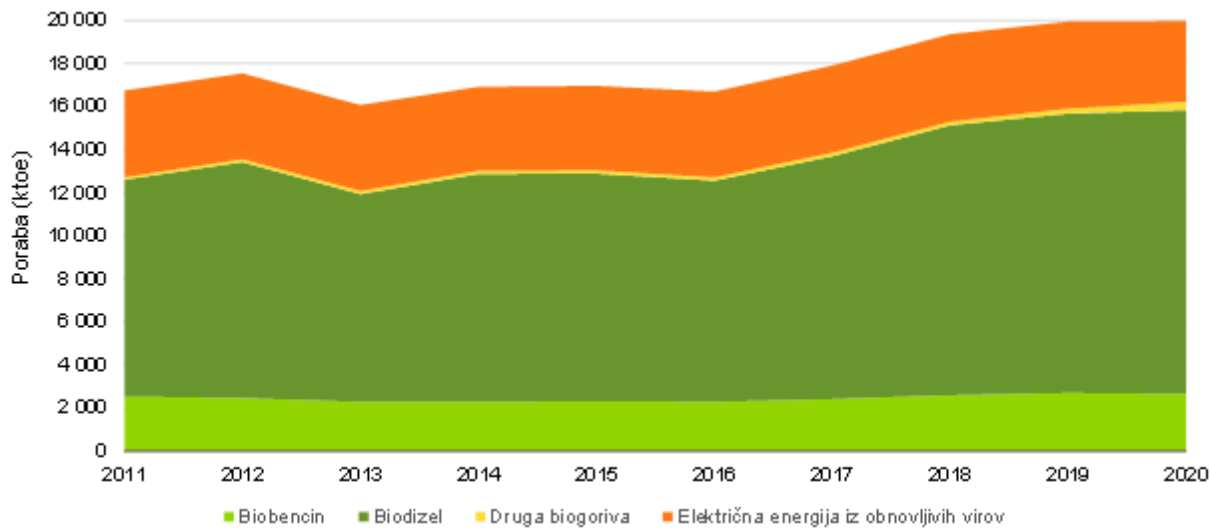
Slika 4. Proizvodnja energije za ogrevanje in hlajenje s tehnologijami za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov v sektorju ogrevanja in hlajenja v EU27 v obdobju 2011–2020. Vir: Eurostatovo orodje SHARES.

Energija iz obnovljivih virov v prometnem sektorju

Na splošno se je poraba energije iz obnovljivih virov v prometnem sektorju v zadnjem desetletju stalno povečevala. Poraba biodizla in bioetanola je med letoma 2014 in 2016 stagnirala, vendar se od takrat povečuje. Zaradi velikega prispevka biodizla in bioetanola k energiji iz obnovljivih virov v prometnem sektorju in njunega razvoja se skupna poraba biogoriv od leta 2016 povečuje. V celotnem obdobju se je v največji meri uporabljal biodizel, ki je leta 2020 tudi največ prispeval k energiji iz obnovljivih virov v prometnem sektorju, in sicer 13 164 ktoe. Uporaba električne energije iz obnovljivih virov v prometu se je v zadnjem desetletju bistveno povečala. Povečala se je zlasti v sektorju cestnega prometa, saj je leta 2011 znašala 10 ktoe, leta 2020 pa 112 ktoe. Vendar je prispevek električne energije v cestnem prometu v primerjavi z drugimi vrstami prometa, zlasti železniškim prometom, še vedno majhen. Poraba biogoriv iz poljščin, ki se uporabljajo za živila in krmo, še naprej predstavlja velik delež porabe energije iz obnovljivih virov v prometu (10 808 ktoe ali 4,5 % energije, ki je bila porabljena v prometu leta 2020), medtem ko je bila poraba naprednih biogoriv manjša, vendar se je v zadnjih letih znatno povečala (in leta 2020 znašala 1 224 ktoe).

Slika 5. Poraba energije iz obnovljivih virov v prometnem sektorju v EU27 v obdobju 2011–2020. Vir: Eurostatovo orodje SHARES.

3. UČINKI PANDEMIJE COVID-19

Na 22,1-odstotni delež energije iz obnovljivih virov v EU kot celoti je vplivala tudi manjša skupna poraba energije zaradi **pandemije COVID-19**. Ta je **močno vplivala na raven povpraševanja po energiji** v državah članicah, tudi ob upoštevanju drugih dejavnikov, kot so spremenljive vremenske razmere in izvajanje politik energijske učinkovitosti, ki so morda prav tako vplivali na zmanjšanje skupne bruto končne porabe v določenem letu. V celotni EU **se je končna poraba energije v primerjavi z letom 2019 zmanjšala za 8 %**. Ravni zmanjšanja so bile v državah članicah različne, pri čemer se je poraba v največji meri zmanjšala v Luksemburgu in Španiji (za 13,7 % oziroma 12,3 %), Švedska in Romunija pa sta zabeležili le rahlo zmanjšanje (2,4 % oziroma 1,4 %).

Na splošno je bila proizvodnja energije iz obnovljivih virov na **strani ponudbe** manj prizadeta kot proizvodnja energije iz drugih virov. Elektrarne, ki delujejo na sončno, vetrno in izključno vodno energijo, so lahko obratovale, saj je njihova sposobnost proizvodnje električne energije odvisna od vremena in ne od odjema. Podobno kaže, da so bile posledice za obrate za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov, ki jih je mogoče dispečirati, kot je biomasa, minimalne, saj je njihovo obratovanje v veliki meri odvisno od podpore za energijo iz obnovljivih virov (na katero pandemija COVID-19 na splošno ni vplivala). Kriza v zvezi z manjšim povpraševanjem pa je vidno vplivala na biogoriva v prometu oziroma biomaso, ki se uporablja za ogrevanje¹².

¹² Klessmann, C., Sach, T., Grigiene, M., et al.: *Technical assistance in realisation of the 5th report on progress of renewable energy in the EU final update report. Task 1 & 2* (Tehnična pomoč pri pripravi petega poročila o

Ti dejavniki so povzročili **povečanje deleža proizvodnje energije iz obnovljivih virov v mešanici virov energije**¹³, h kateremu so **dejanske nove nameščene zmogljivosti** prispevale le delno. Na splošno **je mogoče zaključiti**, da je manjša poraba energije državam članicam olajšala doseganje ciljev.

4. PODROBNE OCENE NAPREDKA DRŽAV ČLANIC

4.1. Skupni deleži energije iz obnovljivih virov po državah članicah

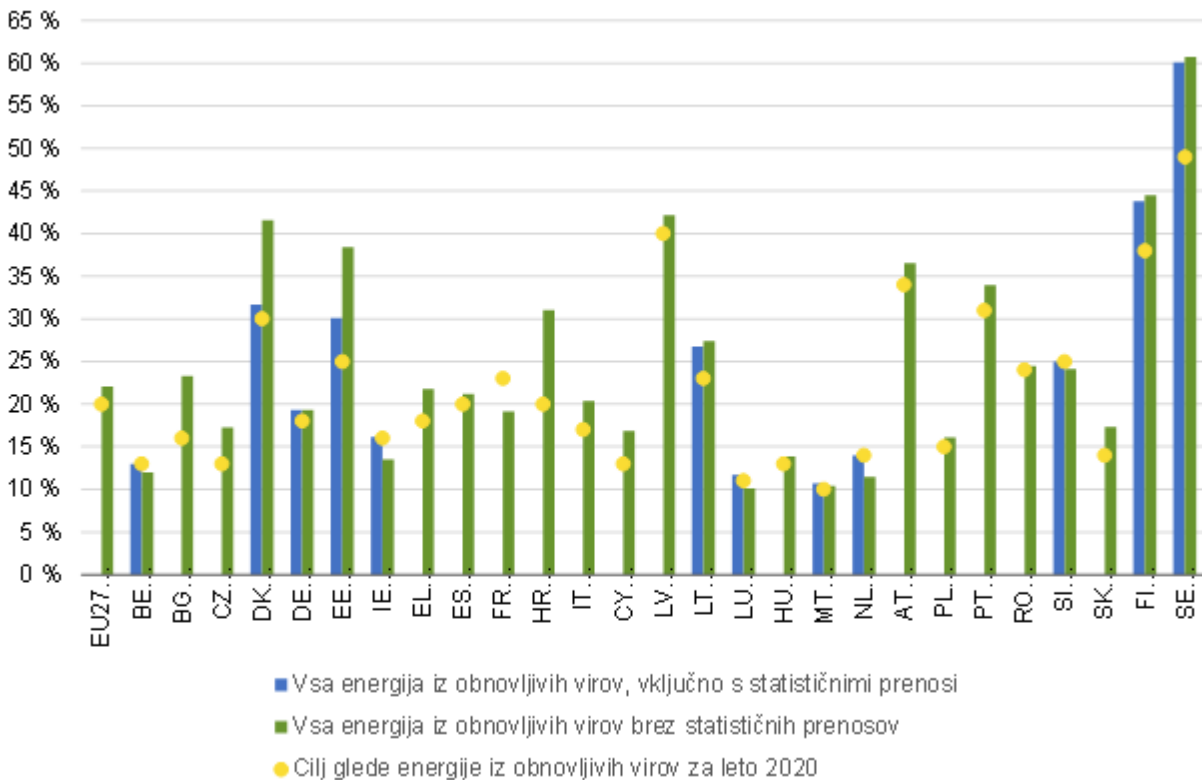
Deleži energije iz obnovljivih virov v letu 2020 se med državami članicami zelo razlikujejo zaradi različnih izhodiščnih položajev in nacionalnih ciljev, ki so za posamezne države članice določeni v direktivi o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov. V letu 2020 je največji delež energije iz obnovljivih virov dosegla Švedska (60,1 %), sledita pa ji Finska (43,8 %) in Latvija (42,1 %). Najmanjša deleža energije iz obnovljivih virov sta dosegli Malta (10,7 %) in Luksemburg (11,7 %). Kljub nizkemu skupnemu deležu energije iz obnovljivih virov sta Malta in Luksemburg med letoma 2019 in 2020 ta delež povečala za 2,5 odstotne točke oziroma 4,7 odstotne točke (vključno s statističnimi prenosi).

Ob upoštevanju nacionalnega uvajanja in doslej sporočenih statističnih prenosov so vse države članice, razen Francije, dosegle ali presegle svoj zavezujoč ciljni delež energije iz obnovljivih virov za leto 2020, določen v direktivi o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov. Nekatere države članice so svoje cilje močno presegle; Švedska je svoj cilj presegla za 11,1 odstotne točke, Bolgarija za 7,3 odstotne točke, Finska pa za 5,8 odstotne točke.

Slika 6. Skupni deleži energije iz obnovljivih virov s statističnimi prenosi in brez njih v primerjavi s cilji glede energije iz obnovljivih virov za leto 2020. Vir: Eurostatovo orodje SHARES; direktiva o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov.

napredku na področju energije iz obnovljivih virov v EU – končno posodobljeno poročilo. Nalogi 1 in 2), Urad za publikacije Evropske unije, 2021.

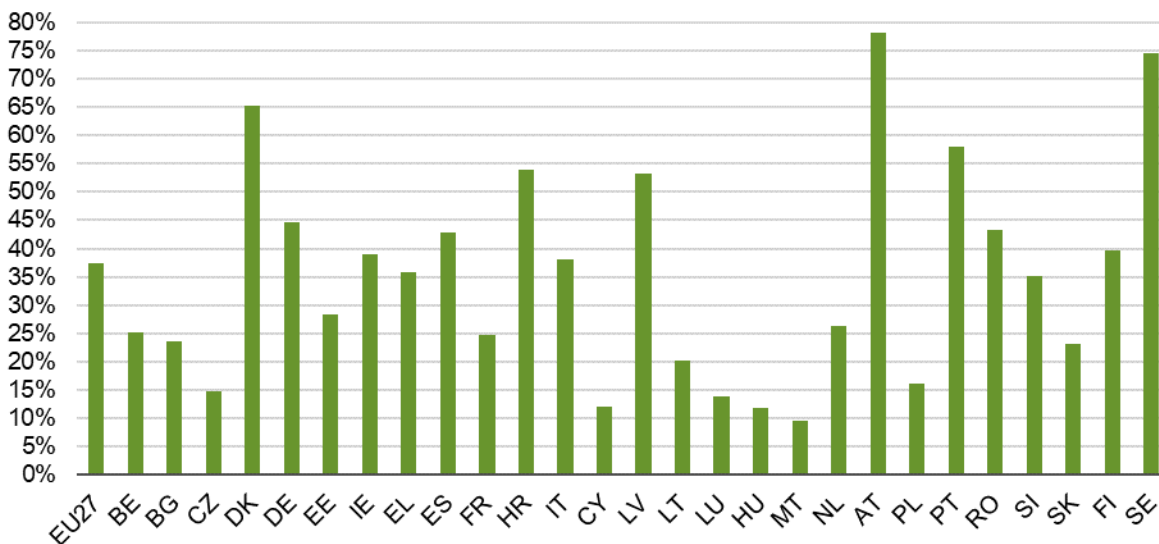
¹³ Mednarodna agencija za energijo: [poročilo z naslovom *Covid-19 impact on electricity* \(Vpliv pandemije COVID-19 na električno energijo\) – analiza – Mednarodna agencija za energijo](#), 2021.

4.2. Napredek v posameznih sektorjih: električna energija, ogrevanje in hlajenje ter promet

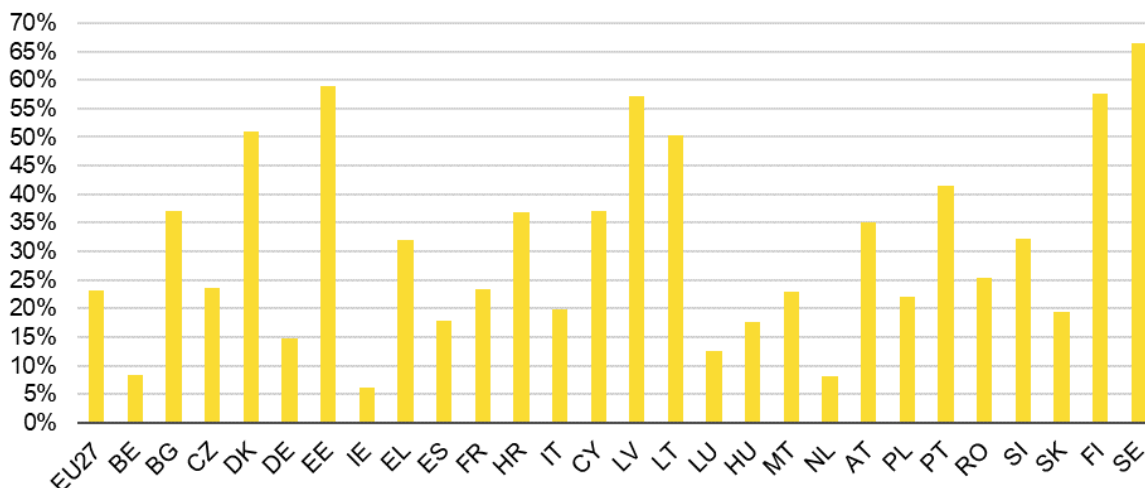
V sektorju električne energije iz obnovljivih virov je leta 2020 najvišji delež električne energije iz obnovljivih virov imela Avstrija (78,8 %), sledita ji Švedska (74,5 %) in Danska (65,3 %). Med vsemi državami članicami so imeli v letu 2020 najnižji delež električne energije iz obnovljivih virov Malta (9,5 %), Madžarska (11,9 %) in Ciper (12,4 %).

Slika 7. Deleži električne energije iz obnovljivih virov po državah članicah v letu 2020. Vir: Eurostatovo orodje SHARES.

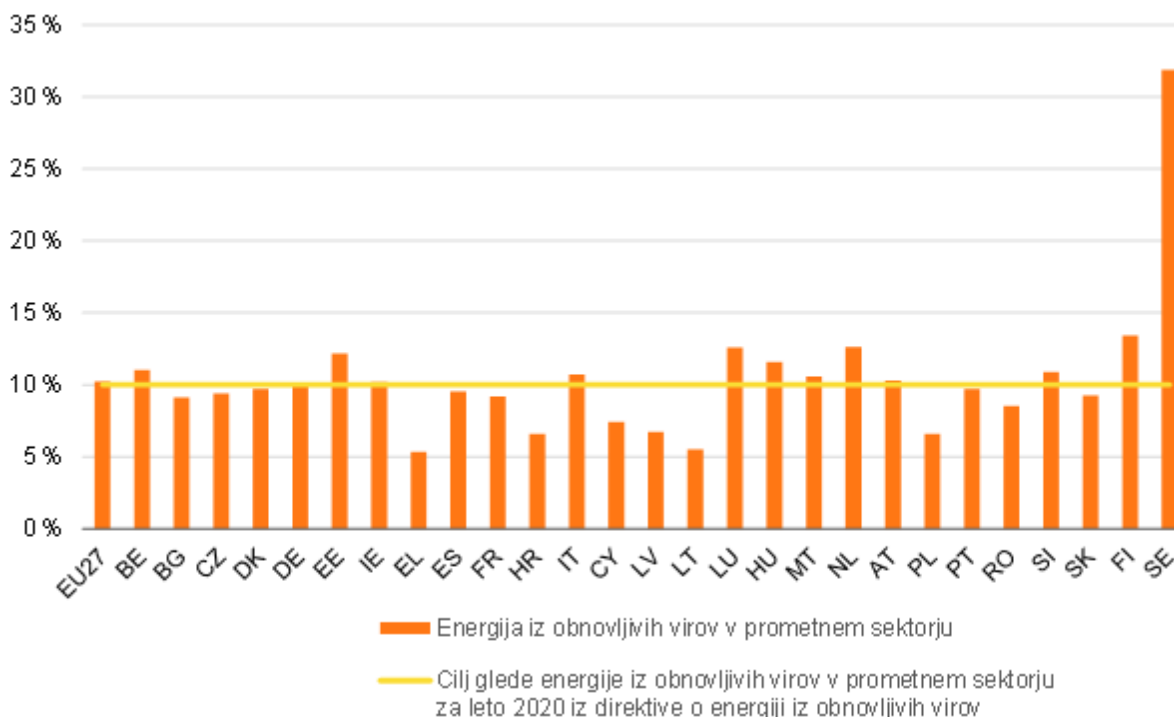
Najvišji delež energije iz obnovljivih v **sektorju ogrevanja in hlajenja** v letu 2020 je zabeležila Švedska (66,4 %), sledijo pa ji Estonija (58,8 %), Finska (57,6 %) in Latvija (57,1 %). Najnižje deleže energije iz obnovljivih virov v sektorju ogrevanja in hlajenja so imele Irska (6,3 %), Nizozemska (8,1 %) in Belgija (8,4 %).

Slika 8. Deleži energije iz obnovljivih virov v sektorju ogrevanja in hlajenja po državah članicah v letu 2020. Vir: Eurostatovo orodje SHARES.

V **prometnem sektorju** so bili najvišji deleži zabeleženi na Švedskem, kjer je delež energije iz obnovljivih virov v prometnem sektorju znašal 31,9 %, sledijo Finska (13,4 %), Nizozemska in Luksemburg (oba 12,6 %). Med vsemi državami članicami so imele leta 2020 najnižje deleže energije iz obnovljivih virov v prometnem sektorju Grčija (5,3 %), Litva (5,5 %), Poljska in Madžarska (obe 6,6 %).

Slika 9. Deleži energije iz obnovljivih virov v prometnem sektorju EU27 v obdobju 2011–2020. Vir: Eurostatovo orodje SHARES.

4.3. Čezmejno sodelovanje in uporaba mehanizmov sodelovanja

V direktivi o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov so predvidene štiri različne vrste mehanizmov sodelovanja: statistični prenosi, skupni projekti držav članic, skupni projekti držav članic in tretjih držav ter skupni programi podpore. Med temi mehanizmi so se države članice v največji meri posluževale statističnih prenosov¹⁴. Litva, Luksemburg, Estonija, Belgija, Finska, Češka, Slovenija, Malta, Nizozemska in Irska so sklenile sporazume o statističnem prenosu, ki so začeli veljati leta 2020; nekatere sodelujoče države članice so svoj zavezujoči cilj glede energije iz obnovljivih virov za leto 2020 dosegle zaradi statističnih prenosov. Pregled statističnih prenosov in njihovih količin je predstavljen v nadaljevanju.

¹⁴ Študija o mehanizmi sodelovanja in njihovem izvajanju je na voljo na: https://energy.ec.europa.eu/cooperation-between-eu-countries-under-res-directive-0_en.

Slika 10. Statistični prenosi v letu 2020. Vir: Eurostatovo orodje SHARES.

Država članica prodajalka	Država članica kupka	Količina energije iz obnovljivih virov, prenesena v okviru statističnih prenosov (GWh)
Litva	Luksemburg	250
Estonija	Luksemburg	400
Danska	Belgija	1 800
Finska	Belgija (Flandrija)	250
Češka republika	Slovenija	465
Finska	Belgija (Flandrija)	20
Litva	Belgija (glavno mesto Bruselj)	152
Finska	Belgija (Flandrija)	1 650
Estonija	Malta	20
Danska	Nizozemska	13 650
Estonija	Irska	2 500
Danska	Irska	1 000

Drugi mehanizmi sodelovanja so ostali večinoma neizkoriščeni, pri čemer so že vzpostavljeni skupni programi podpore Nemčije in Danske ter Švedske in Norveške še naprej zagotavljali rezultate¹⁵. Kljub temu se pričakuje, da se bo čezmejno sodelovanje v obliki skupnih projektov še dodatno spodbudilo po začetku izvajanja novih instrumentov, vzpostavljenih na ravni EU, zlasti mehanizma za financiranje energije iz obnovljivih virov¹⁶ in sklopa za energijo iz obnovljivih virov v okviru instrumenta za povezovanje Evrope¹⁷.

4.4. Ukrepi, sprejeti za doseganje nacionalnih ciljev glede obnovljivih virov energije za leto 2020¹⁸

¹⁵ V letu 2020 sta bila v okviru skupnih programov podpore izvedena statistična prenosa 50,84 GWh z Danske na Nemčijo in 2 644 GWh s Švedske na Norveško.

¹⁶ https://energy.ec.europa.eu/topics/renewable-energy/financing/eu-renewable-energy-financing-mechanism_en

¹⁷ https://energy.ec.europa.eu/topics/renewable-energy/financing/financing-cross-border-cooperation_en

¹⁸ Na podlagi poročila z naslovom „Assessment of Member States’ reports for the year 2020“ (Ocena poročil držav članic za leto 2020), ki je zajemalo predložena poročila držav članic ter poročila v zvezi s prejšnjim projektom „Technical assistance in realisation of the 5th report on progress of renewable energy in the EU“ (Tehnična pomoč pri pripravi petega poročila o napredku na področju energije iz obnovljivih virov v EU), Evropska komisija, Generalni direktorat za energijo, Horváth, G., Schöniger, F., Zubel, K., *et al.*: *Technical assistance in realisation of the 5th report on progress of renewable energy in the EU: task 1-2: final report* (Tehnična pomoč pri pripravi

V skladu s členom 27, točka (b), Uredbe (EU) 2018/1999 o upravljanju so morale države članice zagotoviti informacije o ukrepih, sprejetih za doseganje nacionalnih ciljev glede energije iz obnovljivih virov za leto 2020, vključno z informacijami o **ukrepih, povezanih s programi podpore, potrdilih o izvoru in poenostavitvi upravnih postopkov**.

4.4.1. Ukrepi, povezani s programi podpore

Sektor električne energije iz obnovljivih virov

V **sektorju električne energije iz obnovljivih virov** so države članice glede na svoja poročila v zadnjih letih uvedle različne kombinacije programov podpore. Programi podpore, ki so se uporabljali za podpiranje proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov, so vključevali **odkupne premije**¹⁹, ki so se pogosto uporabljale v kombinaciji z **dražbenimi sistemi**, sisteme kvot, davčne spodbude, neto merjenje, subvencije, posojila, pa tudi zagotovljene odkupne cene. Programi podpore so v državah članicah različni, vendar imajo skoraj vse države članice vsaj dva programa, v okviru katerih se posebna podpora zagotavlja različnim tehnologijam, elektrarnam različnih velikosti in različnim akterjem.

Splošni trend je **opušcanje upravno določenih zagotovljenih odkupnih cen in uvajanje shem odkupnih premij**, ki omogočajo večje povezovanje trga obnovljivih virov energije. Poleg tega se podpora pogosteje zagotavlja na podlagi konkurenčnih dražb. Do leta 2020 je dražbe v zvezi s podporo za električno energijo iz obnovljivih virov izvedlo 19 držav članic. Ta trend se je nadaljeval tudi po letu 2020: Belgija (2021) in Romunija (2022) sta izvedli dražbe za projekte vetrne in sončne energije, štiri druge države članice pa prav tako razmišljajo o uvedbi dražb v zvezi s podporo za električno energijo iz obnovljivih virov²⁰.

Poleg zagotovljenih odkupnih cen in odkupnih premij so vse države članice (razen Latvije) **izvajale dopolnilne davčne ukrepe**, vključno s subvencijami, posojili in davčnimi dobropisi/oprostitvami davka, da bi spodbudile uvajanje tehnologij za proizvodnjo energije iz

petega poročila o napredku na področju energije iz obnovljivih virov v EU: naloga 1-2: končno poročilo), Urad za publikacije, 2020, <https://data.europa.eu/doi/10.2833/325152>.

¹⁹ V primeru odkupnih premij se energija iz obnovljivih virov prodaja na promptnem trgu električne energije, proizvajalci pa poleg zneska tržne cene prejmejo dodatno plačilo (vir: [odkupne premije – energypedia](#)). V primeru fiksne odkupne premije je prejeta premija neodvisna od tržne cene in tako ostaja konstantna, v primeru shem spremenljivih premij pa se izplačani zneski spreminjajo v skladu z gibanjem tržne cene ter izračunajo na podlagi razlike med tržnimi cenami in referenčno ceno električne energije (vir: [odkupne premije – energypedia](#)). Če se spremenljiva odkupna premija dodeljuje na dražbi, se projekti zanjo potegujejo na podlagi ponudb glede skupne ravni nadomestila (EUR/kWh), premija pa se določi naknadno na podlagi referenčnih cen električne energije (vir: [fiksne ali spremenljive odkupne premije – AURES II \(aures2project.eu\)](#)). Pogodba na razliko je poseben primer spremenljive odkupne premije, pri kateri se izplačujejo tako pozitivna kot negativna odstopanja od fiksne referenčne cene. Upravičenec je upravičen do plačila, enakega razliki med fiksno „izvršilno“ ceno in referenčno ceno, kot je tržna cena, na enoto proizvodnje (2022/C 80/01); vir: „What is a contract for difference?“ (Kaj je pogodba na razliko?) ([next-kraftwerke.com](#)).

²⁰ <https://taiyangnews.info/tenders/romanias-950-mw-renewables-tender/>

obnovljivih virov. Ti davčni ukrepi so zajemali vse od subvencij za naložbe do programov posojil za elektrarne, namenjene pridobivanju energije iz obnovljivih virov. Večina davčnih ukrepov se je nanašala na določeno tehnologijo; v Nemčiji se je na primer že leta 2011 začel izvajati podporni program financiranja za vetrne elektrarne na morju, v Cipru pa je bil uveden program subvencij za namestitev fotonapetostnih sistemov z neto merjenjem v stanovanjskih stavbah.

Poleg tega so države članice v letu 2020 podprle uvedbo **manjših sistemov električne energije iz obnovljivih virov v gospodinjstvih in skupnostih**. V navedenem letu so na primer Belgija, Danska, Litva, Madžarska, Nizozemska, Poljska, Grčija, Italija, Ciper in Latvija uvedle programe podpore v zvezi z neto merjenjem za proizvajalce-odjemalce.

Več držav članic je **leta 2020** uvedlo **nove programe podpore za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov**: Portugalska je na primer izvedla dražbo za fotonapetostne sisteme in fotonapetostne sisteme s shranjevalnimi zmogljivostmi, da bi dodelila odkupno premijo in nepovratna sredstva za naložbe. Malta je zaključila konkurenčni postopek zbiranja ponudb glede zagotovljenih odkupnih cen za naprave za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov z močjo, ki znaša od 400 kWp do manj kot 1 000 kWp. Italija je vzpostavila pravni okvir za energetske skupnosti in kolektivne samooskrbovalce, ki končnim uporabnikom/proizvajalcem omogoča, da se združijo in souporabljajo lokalno proizvedeno električno energijo.

Energija iz obnovljivih virov v prometnem sektorju

Kar zadeva energijo iz obnovljivih virov v prometnem sektorju, je v letu 2020 najopaznejše vse obsežnejše izvajanje **programov davčne podpore**, ki so neposredno namenjeni uporabi električnih ali priključnih vozil, na primer z oprostitvami davka, neposrednim subvencioniranjem ali bonusi za nakup električnih vozil, ali pa podpirajo razvoj polnilne infrastrukture.

V letu 2020 so Grčija, Nizozemska, Španija in Madžarska uvedle programe podpore, ki spodbujajo e-mobilnost, predvsem s subvencijami za nakup električnih vozil. Španija je izvedla program podpore, imenovan MOVES II, ki spodbuja nakup električnih vozil in vzpostavitev polnilne infrastrukture. Subvencijska shema SPP, uvedena na Nizozemskem, zagotavlja možnosti subvencioniranja za potrošnike, ki želijo kupiti popolnoma električna vozila za zasebno uporabo. Madžarska je uvedla razpisni sistem za električna vozila, v okviru katerega lahko posamezniki in podjetja zaprosijo za različne ravni podpore za nakup električnega vozila. Grčija je sprejela zakon, ki zagotavlja davčne spodbude za nakup električnih vozil.

Poleg vse večje podpore za električna vozila in trajnostno mobilnost je prevladujoči program podpore v zvezi z energijo iz obnovljivih virov v prometnem sektorju v EU še vedno **obveznost kvot za obnovljiva goriva**. Leta 2020 so vse države v EU kot glavni program podpore za povečanje deleža energije iz obnovljivih virov v prometnem sektorju uporabljale shemo obveznosti, večinoma v obliki kvot. Čeprav se sheme kvot po svojih podrobnostih razlikujejo, vse od dobaviteljev goriv zahtevajo dobavo določenega deleža obnovljivih goriv ali uporabo obnovljivega goriva za zmanjšanje povprečne intenzivnosti emisij toplogrednih plinov iz goriv,

ki se uporabljajo v prometu. Zahtevani deleži se na splošno iz leta v leto povečujejo, pogosto pa je bil njihov cilj zagotoviti 10-odstotni delež do leta 2020.

Energija iz obnovljivih virov v sektorju ogrevanja in hlajenja

Na splošno je bilo v zvezi z energijo iz obnovljivih virov v sektorju ogrevanja in hlajenja izvedenih manj programov podpore kot v sektorju električne energije. Podpora držav članic se namenja predvsem naložbam, bodisi s subvencijami bodisi s posojili. V letu 2020 je 22 držav članic naložbe podprlo s subvencijami, 12 držav članic pa je (poleg ali namesto subvencij) zagotovilo posojila v podporo pri uvajanju tehnologij za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov v sektorju ogrevanja in hlajenja.

Obstoječi podporni instrumenti se na splošno uporabljajo za širok nabor tehnologij, vendar je največ podpore namenjene proizvodnji toplote iz biomase. Druge pogosto podprte tehnologije vključujejo geotermalne, aerotermalne in hidrotermalne toplotne črpalke ter sončne toplotne sisteme. Programi podpore držav članic poleg spodbujanja uvajanja tehnologij za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov v sektorju ogrevanja in hlajenja zajemajo tudi ukrepe za ohranjanje energije in energijsko učinkovitost.

Leta 2020 so nekatere države članice, vključno z Madžarsko, Nizozemsko, Dansko, Finsko in nekaterimi avstrijskimi deželami, uvedle nove programe podpore za energijo iz obnovljivih virov v sektorju ogrevanja in hlajenja, ki se osredotočajo predvsem na izboljšanje energijske učinkovitosti stanovanj in vgradnjo toplotnih črpalk.

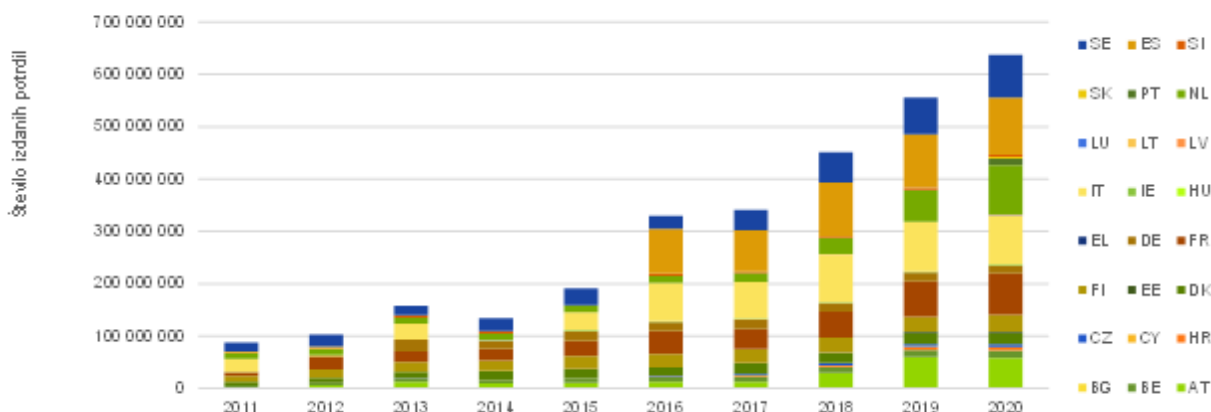
4.4.2. Potrdila o izvoru

Kot je določeno v prenovljeni direktivi o energiji iz obnovljivih virov (Direktiva (EU) 2018/2001), je namen potrdil o izvoru končnim odjemalcem dokazati, kolikšen je delež oziroma količina energije iz obnovljivih virov v mešanici energijskih virov zadevnega dobavitelja in energiji, dobavljeni odjemalcem v okviru pogodb. Države članice morajo zagotoviti, da se izvor energije iz obnovljivih virov lahko zajamči v smislu Direktive v skladu z objektivnimi, preglednimi in nediskriminatornimi merili.

Na splošno se število izdanih potrdil o izvoru od leta 2011 stalno povečuje²¹. V nekaterih državah članicah je njihovo število naraščalo hitreje; na primer v Španiji, kjer so leta 2011 potrdila o izvoru predstavljala 3 % vseh izdanih potrdil o izvoru v EU27, je ta delež leta 2020 znašal 17 %. V Avstriji se je ta delež med letoma 2011 in 2020 z 2 % zvišal na 9 %, v Franciji pa s 7 % na 12 % v letu 2020.

²¹ V letu 2011 so bile prve izdajateljice Avstrija, Belgija, Danska, Finska, Francija, Italija, Luksemburg, Nemčija, Nizozemska, Portugalska, Slovenija, Španija in Švedska.

Slika 11. Letna izdaja potrdil o izvoru v posameznih državah. Vir: statistični podatki Združenja izdajateljev AIB²².

Poleg tega je v členu 19 prenovljene direktive o energiji iz obnovljivih virov določeno, da morajo države članice zagotoviti, da se, ko proizvajalec prejme finančno podporo iz programa podpore, v zadevnem programu podpore ustrezno upošteva tržna vrednost potrdila o izvoru za isto proizvodnjo. Države članice torej na različne načine obračunavajo električno energijo, ki se ji dodeljuje podpora, in na splošno na različne načine oblikujejo svoje sisteme potrdil o izvoru.

Na podlagi poročila o tehnični pomoči²³ nekatere države članice izdajajo potrdila o izvoru tudi v zvezi z energijo iz obnovljivih virov, ki se ji dodeljuje podpora. To velja za Grčijo, Finsko, Nizozemsko, Češko, Estonijo, Ciper, Litvo, Poljsko in Romunijo. Na Cipru je na primer izdaja potrdila o izvoru proizvajalcem energije iz obnovljivih virov neodvisna od prejete podpore, na primer podpore za naložbe ali odkupne tarife ali premije. Prihodki, pridobljeni s potrdili o izvoru, so torej dodatna korist za proizvajalce. Ciprski proizvajalci morajo za trgovanje s potrdili o izvoru pridobiti dovoljenje sklada za energijo iz obnovljivih virov.

V skladu z drugim pristopom se potrdila o izvoru za električno energijo, ki se ji dodeljuje podpora, ne izdajo oziroma se izdajo, vendar se takoj prekličajo. Tako je v Belgiji, Nemčiji, Španiji, na Irskem, Malti, v Avstriji in Sloveniji. V Avstriji se na primer potrdila o izvoru izdajajo tako za energijo iz obnovljivih virov, ki se ji dodeljuje podpora, kot tisto brez podpore, vendar se lahko na mednarodni ravni trguje le s potrdili o izvoru iz obratov za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, ki ne prejemajo podpore, medtem ko je treba potrdila o izvoru v zvezi z energijo, ki se ji dodeljuje podpora, uporabiti za avstrijske namene razkritja²⁴.

²² Izvirni podatki so statistični podatki Združenja izdajateljev AIB: <https://www.aib-net.org/facts/market-information/statistics>. Podatke je zbrala in analizirala družba Guidehouse.

²³ Poročilo o tehnični pomoči z naslovom „Assessment of Member States’ reports for the year 2020“ (Ocena poročil držav članic za leto 2020) [DOI 10.2833/12592], ki ga je pripravila družba Guidehouse Germany GmbH in je bilo objavljeno 7. oktobra 2022. Študijo je naročila Evropska komisija.

²⁴ <https://www.aib-net.org/facts/national-datasheets-gos-and-disclosure>

Tretjič, države članice se lahko odločijo za izdajo potrdil o izvoru v zvezi z energijo iz obnovljivih virov, ki se ji dodeljuje podpora, vendar se ta potrdila o izvoru na centralni ravni prodajajo na dražbi, s čimer se nadomestijo stroški podpore. V tej kategoriji so Italija, Luksemburg, Francija, Portugalska, Hrvaška, Slovaška in Madžarska. V Italiji se na primer potrdila o izvoru v zvezi z energijo iz obnovljivih virov, ki se ji dodeljuje podpora, prodajajo na dražbah od leta 2013. Prihodki, zbrani na dražbah, se uporabljajo za nadomestilo stroškov energije iz obnovljivih virov, ki se ji dodeljuje podpora.

4.4.3. Poenostavitev upravnih postopkov

V prenovljeni direktivi o energiji iz obnovljivih virov so bile za države članice določene zahteve glede racionalizacije in poenostavitve upravnih postopkov. Čeprav je bilo treba prenovljeno direktivo o energiji iz obnovljivih virov v nacionalno zakonodajo prenesti šele do 30. junija 2021, so nekatere države članice že leta 2020 ali prej vzpostavile več ukrepov za poenostavitev.

Glede na njihova poročila je deset držav članic vzpostavilo tako ali drugačno **rešitev „vse na enem mestu“ ali nacionalno kontaktno točko**. Na Finskem je bil na primer center za gospodarski razvoj, promet in okolje (center ELY) v južni Ostrobotniji leta 2020 imenovan za kontaktno točko za postopek izdaje dovoljenj za celotno ozemlje. Kontaktne točke vložnika na njegovo zahtevo usmerjajo in mu pomagajo pri celotnem upravnem postopku predložitve vlog za izdajo dovoljenj in izdaje dovoljenj. Vložniku se v celotnem postopku ni treba obrniti na več kot eno kontaktno točko. Postopek izdaje dovoljenj vključuje ustrezna upravná dovoljenja za izgradnjo obratov, nadomestitev stare zmogljivosti v obratih z novo in njihovo obratovanje za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov ter sredstva, potrebna za njihovo priključitev na omrežje²⁵.

V nekaj primerih se **izdaja dovoljenja odobri samodejno**, če upravni organ ne odgovori določenem roku. Nizozemska je na primer uvedla pravila glede izdaje dovoljenj za fizične vidike, v skladu s katerimi obdobje odločanja v standardnem postopku traja osem tednov in se lahko enkrat podaljša za največ šest tednov, zamujeni rok pa pomeni samodejno izdajo dovoljenja (po načelu *lex silencio positivo*)²⁶.

Nekatere države članice so uvedle posebne **ukrepe za prostorsko načrtovanje** proizvodnje energije iz obnovljivih virov, kot so zemljevidi z označenimi območji, na katerih bi lahko potekal razvoj v zvezi z energijo iz obnovljivih virov. Takšno prostorsko načrtovanje lahko pomaga pri zmanjšanju odpora lokalnih skupnosti in organizacij civilne družbe ter reševanju vprašanja pomanjkanja zemljišč. Španija je na primer pripravila dva zemljevida za vetrno in sončno energijo, na katerih so zemljišča v zvezi z vsako vrsto analiziranega projekta razvrščena v pet razredov ravni okoljske občutljivosti (najvišja, zelo visoka, visoka, zmerna in nizka).

²⁵ <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2019/20190126>

²⁶ <https://www.eclareon.com/de/projects/res-simplify>

Vendar sta zemljevida le informativna in ne nadomeščata potrebnih upravnih ukrepov, kot je potreba po presoji vplivov na okolje²⁷.

Stanje na področju postopkov **vlaganja vlog prek spleta** in digitalizacije dokumentov je v EU različno. Medtem ko nekaj držav članic že ponuja zanesljive in obsežne spletne postopke, je večina držav članic šele začela uvajati več digitalnih orodij za olajšanje postopka.

Večina držav članic je tako ali drugače **poenostavila** postopek **za manjše projekte**, kot so fotonapetostne sončne naprave, nameščene na strehah, z namenom olajšanja samooskrbe in delovanja energetske skupnosti. Poleg tega je 15 držav članic uvedlo poenostavljen postopek obveščanja o priključitvi malih naprav na omrežje.

4.5. Primeri dobre prakse

Na podlagi primerov uspešnih držav članic je mogoče oblikovati nekaj ugotovitev za prihodnje desetletje:

- Stabilen **politični** okvir s predvidljivimi programi podpore, časovnimi razporedi dražb in razpoložljivim proračunom deležnikom zagotavlja predvidljivost naložb.
- **Določitev cene ogljika** in onesnaževanja poleg sistema EU za trgovanje z emisijami je prav tako ključna za to, da se med obnovljivimi viri energije omogoči lojalna konkurenca. Švedska kot država z daleč največjim deležem energije iz obnovljivih virov v prometu (skoraj 32 %) je davek na ogljik uvedla že leta 1991. Tudi Litva obračunava splošni davek na onesnaževanje okolja, pri čemer se za uporabo bioplina ter trdne in tekoče biomase za ogrevanje uporablja odstopanje. To je skupaj z drugimi podpornimi ukrepi, kot so ukrepi za bioplin, zagotovilo visok delež obnovljivih virov v sektorju ogrevanja in hlajenja (50,4 % leta 2020).
- **Hitri postopki izdaje dovoljenj**, vključno s tistimi iz prenovljene direktive o energiji iz obnovljivih virov in predloga o njeni spremembi iz načrta REPowerEU, so bistveni za pospešitev uvajanja obnovljivih virov energije v obsegu, ki je potreben za doseganje revidiranega cilja do leta 2030, in za zmanjšanje odvisnosti od ruskih fosilnih goriv. **Enotne kontaktne točke**, namenjene pobudnikom projektov, so pomemben element za olajšanje in pospešitev upravnih postopkov²⁸. Na Nizozemskem je na primer mogoče najpomembnejša dovoljenja pridobiti v skladu s pristopom „vse na enem mestu“, imenovanim „enotno dovoljenje za fizične vidike“²⁹. Postopek „vse na enem mestu“ poteka prek spletne platforme, pristojni organ pa je samo en. Po drugi strani pa bi morale države članice v skladu s priporočilom Evropske komisije iz načrta REPowerEU določiti **namenska „še posebej primerna“ območja za energijo iz obnovljivih virov** s krajšimi

²⁷ <https://www.eclareon.com/en/projects/res-simplify>

²⁸ V skladu s prenovljeno direktivo o energiji iz obnovljivih virov je to postalo obvezno za vse države članice.

²⁹ <https://www.eclareon.com/en/projects/res-simplify>

in enostavnejšimi postopki izdaje dovoljenj³⁰. Nekatere države članice so uvedle podobne ukrepe, kot so zemljevidi z označenimi območji, na katerih bi lahko potekal razvoj na področju energije iz obnovljivih virov, vendar je njihov učinek omejen, ker niso povezani z namenskim regulativnim okvirom, ki bi omogočal hitrejšo izdajo dovoljenj. Španska nacionalna vlada je na primer objavila dva zemljevida za vetrno in sončno energijo, na katerih so zemljišča v zvezi z vsako vrsto analiziranega projekta razvrščena v pet razredov ravni okoljske občutljivosti (najvišja, zelo visoka, visoka, zmerna in nizka). Več primerov dobre prakse na tem področju je na voljo v smernicah Komisije o pospešitvi postopkov izdaje dovoljenj za projekte na področju energije iz obnovljivih virov.

- **Povečanje javne podpore** energetske politiki in projektom je ključnega pomena za uspešen in trajen energetski prehod. To vključuje zgodnje vključevanje državljanov in po možnosti tudi finančne spodbude, kakršne so bile na primer uvedene na Danskem³¹. Zgoraj omenjene smernice vsebujejo dodatne primere.
- Uporaba biogoriv na osnovi odpadkov³² skupaj z obnovljivimi gorivi nebiološkega izvora lahko trajnostno prispeva k **razogljičenju prometa**, zlasti v zvezi s prevoznimi sredstvi, ki jih je težko elektrificirati. V skladu s ciljem iz prenovljene direktive o energiji iz obnovljivih virov mora delež naprednih biogoriv do leta 2030 znašati vsaj 3,5 %. Od leta 2016 se je poraba v EU več kot podvojila in leta 2020 znašala 1 224 ktoe. Vodilna država članica pri tem prehodu je Švedska s 3,6-odstotnim deležem surovin iz dela A Priloge IX, sledijo pa ji Estonija, Finska, Italija in Nizozemska, ki so leta 2020 presegle 1-odstotni delež.
- Čeprav je za bistveno povečanje uporabe obnovljivih virov energije običajno potreben čas, **lahko namenski ukrepi politike prinesejo hitre rezultate**. Na Irskem je bila na primer leta 2020 le ena vetrna elektrarna v lasti skupnosti. Od takrat je Irska sprejela ukrepe, ki so osredotočeni na energetske skupnosti ter temeljijo na programu podpore za električno energijo iz obnovljivih virov in omogočitvenem okviru za skupnost, pri čemer je bilo uspešno uvedenih 17 novih projektov za energetske skupnosti, ki prejemajo celovito podporo (finančno podporo in storitve za krepitev zmogljivosti), vključno z razvojem in vodenjem projektov. Ukrepi vključujejo dražbo za operativno podporo, namenjeno skupnosti, ustanovitev sklada energetske skupnosti in poseben letni postopek za priključitev na omrežje.

5. SKLEPNA UGOTOVITEV

³⁰ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/IP_22_3131

³¹ Shema vključuje shemo nadomestil za državljane z nepremičninami, katerih vrednost se je zmanjšala zaradi postavitve vetrne elektrarne, shema koristi za skupnost, namenjeno spodbujanju lokalnih projektov obnove narave ali namestitve obnovljivih virov energije v javne stavbe, ter možnost solastništva, ki lokalnim prebivalcem omogoča nakup deležev v okviru projekta vetrne energije; glej http://aures2project.eu/wp-content/uploads/2019/12/AURES_II_case_study_Denmark.pdf.

³² Surovine iz Priloge IX k direktivi o energiji iz obnovljivih virov.

Okvir direktive o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov se je glede na to, da so cilje za leto 2020 dosegle vse razen ene države članice, izkazal za uspešnega pri zagotavljanju predpisane večje porabe energije iz obnovljivih virov. Jasno pa je, da bo treba za doseg nove 45-odstotne ciljne vrednosti iz načrta REPowerEU, ki jo je predlagala Komisija, močno povečati uporabo energije iz obnovljivih virov, in sicer skoraj potrojiti povprečno letno rast, ki je v zadnjem desetletju znašala 0,8 odstotne točke.

Nujen in popoln prenos prenovljene direktive o energiji iz obnovljivih virov iz leta 2018 je ključen za uspešen energetske prehod, saj postavlja temelje za širše uvajanje energije iz obnovljivih virov. Komisija trenutno preverja prenos in je začela postopke za ugotavljanje kršitev proti vsem državam članicam, ki so v različnih fazah. Poleg tega bosta sprejetje in izvajanje revidirane prenovljene direktive o energiji iz obnovljivih virov in spremljajočih sektorskih ukrepov ključna za doseganje ciljev do leta 2030. Cilj predloga Komisije z dne 18. maja 2022 je odpraviti večje ovire, ki preprečujejo uspešno uvajanje energije iz obnovljivih virov, s poenostavitvijo in skrajšanjem postopkov izdaje dovoljenj. Komisija zato poziva Evropski parlament in Svet, naj predlog sprejmeta do konca leta 2022, da bi začel veljati čim prej. Poleg tega bi morale države članice v svoje osnutke posodobljenih nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov, predvidenih za leto 2023, vključiti nacionalne prispevke v skladu s 45-odstotno ciljno vrednostjo na ravni EU, ki jo predlaga Komisija.

Še vedno je prezgodaj, da bi bilo mogoče napovedati, ali bo cilj do leta 2030 na ravni EU ali na ravni posameznih držav članic dosežen. Prve ocene kažejo, da se je leta 2021 delež energije iz obnovljivih virov na ravni EU povečal minimalno (22,2–22,4 %), kar pomeni, da je bila rast porabe energije iz obnovljivih virov približno enaka kot rast končne porabe energije, povezana z gospodarskim okrevanjem po omilitvi ali odpravi ukrepov v zvezi s pandemijo COVID-19³³.

Na splošno je bilo v zadnjem času v več sektorjih mogoče opaziti pozitivne spremembe, ki kažejo, da uvajanje energije iz obnovljivih virov napreduje. Prvi podatki v zvezi s sektorjem električne energije kažejo, da bo leto 2022 rekordno leto za evropski trg sončne fotonapetostne energije, saj bo letna rast uporabe na največjih trgih držav članic EU znašala od 17 % do 26 %³⁴. Kar zadeva prometni sektor, zadnje četrtletno poročilo kaže, da se je uporaba akumulatorskih električnih vozil v primerjavi s prejšnjim letom povečala za 53 %³⁵. Kar zadeva stavbni sektor, najnovejša tržna poročila za leto 2021 kažejo, da se je prodaja toplotnih črpalk zrak-zrak na evropski ravni skokovito povečala, in sicer za 34 %³⁶. Na Finskem je bilo v prvih šestih mesecih leta 2022 prodanih 75 000 toplotnih črpalk, kar je za 80 % več kot v enakem obdobju lani³⁷. V

³³ Ocene, ki jih Komisija ni potrdila, so na voljo v poročilu agencije EEA št. 10/2022 (<https://www.eea.europa.eu/publications/trends-and-projections-in-europe-2022>) in sporočilu za javnost konzorcija EurObserv'ER o ocenjenih deležih energije iz obnovljivih virov za leto 2021 (<https://www.eurobserv-er.org/download-press-releases/>).

³⁴ *Global Market Outlook For Solar Power 2022-2026* (Svetovne tržne napovedi za sončno energijo, 2022–2026) – [SolarPower Europe](https://www.solarpower.eu/).

³⁵ [quarterly report on european electricity markets q1 2022.pdf](https://www.eurobserv-er.org/quarterly-report-on-european-electricity-markets-q1-2022.pdf) (europa.eu)

³⁶ [2021 heat pump market data launch.pdf](https://www.eurobserv-er.org/2021-heat-pump-market-data-launch.pdf) (ehpa.org)

³⁷ <https://www.sulpu.fi/record-high-sales-growth-of-80-recorded-for-heat-pumps-in-the-first-six-months-of-the-year-in-finland/>

industrijskem sektorju je bilo leto 2021 glede podjetniških pogodb o nakupu električne energije iz obnovljivih virov rekordno, saj so bile sklenjene nove pogodbe za približno 6,7 GW³⁸.

Več držav članic je že sprejelo ambiciozne zaveze za leto 2030; Nemčija se je na primer zavezala 80-odstotnemu deležu električne energije iz obnovljivih virov, Avstrija in Estonija pa celo 100-odstotnemu deležu. Portugalska je svoj cilj 80-odstotnega deleža električne energije iz obnovljivih virov premaknila za štiri leta, torej na leto 2026, Nizozemska pa je svoj cilj do leta 2030 skoraj podvojila in ga z 11,5 GW zvišala na 21 GW.

³⁸ SWD(2022) 149 final.